

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа (“Службен весник на Република Македонија“ број 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11), член 21 став 2 и член 22 став 2 од Законот за средното образование (“Службен весник на Република Македонија“ број 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/03, 42/03, 67/04, 55/05, 113/05, 35/06, 30/07, 49/07, 81/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11 и 51/11) и член 7 алинеја 5 од Законот за стручно образование и обука (“Службен весник на Република Македонија“ број 71/06, 117/08, 148/09 и 17/11), министерот за образование и наука донесе наставна програма по диететика за IV година од хемиско-технолошка струка– образовен профил техничар нутриционист за учениците во средното стручно образование

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИИ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА**

**НАСТАВНА ПРОГРАМА
*ДИЕТЕТИКА***

IV ГОДИНА

**ХЕМИСКО – ТЕХНОЛОШКА СТРУКА
*Техничар нутриционист***

Скопје, 2012 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1 Назив на предметот: ДИЕТЕТИКА

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. Образовен профил: техничар нутриционист

1.2.2. Струка: хемиско - технолошка

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет

1.4.1. Четврта

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 66 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

По совладувањето на наставната програма по наставниот предмет **диететика**, ученикот стекнува знаења, вештини и се оспособува:

- да ја познава целта и улогата на диететиката како струка во секојдневниот живот, здравствените установи, детските градинки, старските домови и сл. установи;
- да ги објаснува основните објективни симптоми на заболувањата и причинско последичните врски од нутритивните вредности на храната;
- да ја сфаќа улогата на хигиено – диететскиот режим во превенцијата, настанувањето на заболувањата и улогата на нутриционистот во едукацијата на болниот;
- да ги набројува карактеристичните симптоми и знаци на дадени болести со цел да ја утврди диетотерапијата на дадената болест;
- да ги познава етиолошките фактори, основните принципи на терапијата и методите за испитување на дијагностика на дадени болести;
- да ја почитува индивидуалноста кај болниот;
- да ја опсервира и проценува ургентноста на конкретната состојба кај болниот;
- да користи медицинска терминологија;
- да ги интегрира стекнатите знаења во другите стручни предмети;
- да формира навики и да користи различни извори на знаења при учењето (текстови, таблици, шеми, техника, документација, нормативи)
- да работи самостојно, правилно да проценува состојби и процедури и да донесува самостојни одлуки;
- да се вклучува во тимска работа;

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на наставните содржини и достигнувања на целите на наставата по **Диететика** потребно е ученикот да ги стекне следните знаења и оспособености:

- да ги познава и разбира дефинициите на ниво на основни поими, правила и законитости од доменот на Храна и исхрана, Микробиологија со санитација, Биохемија, Микробиологија со санитација, Анатомија и физиологија, Подготовка на оброк, Правилна исхрана, Анализа на храна, Практична настава и други предмети карактеристични за струката.
- да поседува солиден фонд на терминологија од изучуваните области од Предметите карактеристични за струката, со познавање на нејзиното значење за да може да ја користи;
- да е оспособен за читање и разбирање на едноставни табели, шеми и графикони со податоци од изучуваните области.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. на час.	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
1. РАЗВОЈ И ПРИНЦИПИ НА ДИЕТЕТИКАТА И ДИЕТОТЕРАПИЈАТА	10	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги дефинира поимите диететика, диета и диетотерапија; - да ја разбира потребата од континуирано следење на: <ul style="list-style-type: none"> ▪ новите откритија на медицинската диететика и ▪ современите принципи на здрава исхрана; - да ја разбира потребата од соработка со клиничките одделенија и заводи; - да се грижи за исхраната на болните и дежурниот персонал; - да применува едукација преку изработка на диети; - да ја разбира потребата за надгледување на постапките при подготовка на храна; - да составува оброк согласно ДЕП и другите посебни потреби; - да ги утврдува најчестите грешки во исхраната; - да ги препознава социјалните, физиолошките и други 	<p>Дискутирање за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - значењето на диететиката диетотерапијата; - важноста на новите откритија во диететиката; - потребата од соработка со клиничките одделенија и заводи за решавање на индивидуалните потреби на болниот или договарање за промени на менито и начинот на исхраната за да се одржи или унапреди постигнатото ниво на квалитет на исхрана; <p>Евидентирање на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - соодветни диететски листи на болни според важноста од примената на одреден тип на исхрана и почитување на основните диетотераписки принципи ; 	Хемија, Биохемија, Микробиологија со санитација, Храна и исхрана, Подготовка на оброк, Правилна исхрана, Анализа на храна, Анатомија и физиологија, Практична настава

		<p>детерминанти на храната; - да проценува состојбата на исхранетост; - да применува и чита антропометриски, биохемиски и функционални испитувања; - да користи стручна терминологија; - да изработува проекти.</p>	<p>Објаснување на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - значењето на правилната исхрана и здравата храна како превенција за здрав живот; - значењето на биолошките и енергетски потреби на храната - поврзаноста на одржувањето на здравјето, правилниот развој и работоспособност, според биолошките принципи и законитости; - начини на споредување и анализирање на хранлива и енергетска вредност кај различни видови на храна; - начинот на пресметување на ДЕП; - потребата од составување на индивидуален оброк; <p>Презентирање на илустративним материјали;</p> <p>Изработување на проекти;</p>	
2. СПЕЦИЈАЛНА ДИЕТЕТИКА	10	<p>- да ја познава целта и улогата на диететиката како струка во здравствените установи (детски градинки, старски домови); - да го дефинира поимот опсервација; - да ги разликува објективните и субјективните симптоми на</p>	<p>Класификација на храната и хранливите материји според потребите на човекот во одделни возрасни периоди;</p> <p>Објаснување на:</p> <p>- онтогенеза (преднатална и постнатална);</p>	<p>Хемија, Биохемија, Микробиологија со санитација, Храна и исхрана, Подготовка на оброк,</p>

		<p>одредена болест;</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги дефинира виталните знаци и нивните нормални вредности; - да ги препознава знаците на нарушените витални функции; - да го интерпретира значењето на поимите анамнеза, дијагноза, терапија и превенција на болестите; - да ги набројува карактеристичните симптоми и знаци кај болестите со цел да ја утврди диетотерапијата (воспалителните заболувања, хронична обструктивна болест, канцерогени заболувања, шеќерна болест, здебеленост, неухранетост, на кардиоваскуларен систем, бубрежни болести алергии, фебрилни состојби). - да изработува проекти. 	<p>-поделбата на постнаталниот период (новороденче, доенче, детство,ученички период,период на зреење,зрела возраст и стареење);</p> <ul style="list-style-type: none"> - значењето на виталните знаци и нивните физиолошки параметри; <p>Демонстрирање на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - читање и примена на антропометриски, биохемиски и функционални испитувања; -техники за мерење и бележење на виталните знаци; <p>Дискутирање за:</p> <ul style="list-style-type: none"> -основните, објективни симптоми кај одредени болести и влијанието на нутритивната вредност на храната врз нив; <p>Изработување на проекти</p>	<p>Правилна исхрана, Анализа на храна, Анатомија и физиологија, Практична настава</p>
<p>3.ДИЕТОТЕРАПИЈА КАЈ БОЛЕСТИ НА ГАСТРОИНТЕСТИНАЛ ЕН СИСТЕМ (SYSTEMA DYGESTORIUM</p>	<p>8</p>	<ul style="list-style-type: none"> -да ја објаснува улогата на хигиено-диететскиот режим во превенцијата и настанувањето на заболувањата; - да ги препознава функционалните симптоми и знаци кај болести на органите за варење; - да ги познава етиолошките фактори и клиничката слика кај болести на : <ul style="list-style-type: none"> ▪ желудникот (Gastritis, Ulcus 	<p>Презентирање на:</p> <ul style="list-style-type: none"> -табела со класификација на заболувањата според етиолошкиот аспект, -постери, слајдови, слики; <p>Објаснување на:</p> <ul style="list-style-type: none"> -симптомите на одделни заболувања; -физиолошките функционални 	<p>Хемија, Биохемија, Микробиологија со санитација, Храна и исхрана, Подготовка на оброк, Правилна исхрана,</p>

		<p>ventriculi et duodenu),</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ болести на цревата (проливи, опстипација, улцерозен колитис); ▪ болести на црниот дроб (Hepatitis, Ciroza, Hepatalna coma); ▪ болести на жолчката и жолчните патишта, ▪ болести на панкреасот (Pankreatitis) и др. заболувања како што се труење со храна, јаглехидратна малапсорбција, целијакија, боласт на Крон и сл.; <p>- да ја утврди диетотерапијата на дадената болест;</p> <p>- да набројува индицирана и контраиндицирана храна кај дадена болест;</p> <p>- да изработува индивидуални диети;</p> <p>- да користи стручна терминологија.</p> <p>- да изработува проекти.</p>	<p>параметри;</p> <p>-патолошките функционални параметри;</p> <p>Презентирање на:</p> <p>- нагледен материјал: документи од клиничката практика.</p> <p>Дискутирање за:</p> <p>-значењето на хигиено – диететскиот режим кај дадено заболување.</p> <p>Изработување на проекти</p>	<p>Анализа на храна, Анатомија и физиологија, Практична настава</p>
<p>4. ДИЕТОТЕРАПИЈА КАЈ БОЛЕСТИ НА КАРДИОВАСКУЛАРЕН СИСТЕМ</p>	<p>8</p>	<p>-да ги класифицира видовите кардиоваскуларни болести;</p> <p>-да ги препознава симптомите и знаците на кардиоваскуларните болести;</p> <p>-да набројува храна која не ја отежнува работата на срцето;</p> <p>-да ја познава важноста на</p>	<p>Објаснување на:</p> <p>-значењето на натриумот во ретенцијата на вода кај срцева декомпензација;</p> <p>-етиологијата и симптоматологијата на кардиоваскуларни заболувања;</p> <p>-видови анемии</p>	<p>Хемија, Биохемија, Микробиологија со санитација, Храна и исхрана, Подготовка на оброк,</p>

		<p>редукција на телесна тежина кај гојазни кардиопати;</p> <p>- да утврдува диетотерапија кај болни од:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ срцева декомпензација; ▪ инфаркт на миокардот; ▪ артериската хипертанзија; ▪ артериосклероза и ▪ анемии. <p>- да набројува храна за превенција од појава на кардиоваскуларни болести;</p> <p>- да набројува индицирана и контраиндицирана храна кај дадена болест;</p> <p>- да изработува дитални листи за дадена болест</p> <p>-да ја објаснува поврзаноста на правилната исхрана со состојбата на крвната слика;</p> <p>-да изработува диетални листи за диетотерапија и превенција на анемии;</p> <p>- да изработува дитални листи според потребните дневни енергетски потреби;</p> <p>- да изработува проекти;</p>	<p>(железодефицитна, поради дефицит на Б12, дефицит на фолна к-на и сл);</p> <p>-физиолошките функционални параметри ;</p> <p>-патолошките функционални параметри ;</p> <p>Презентирање на:</p> <p>- постери, слајдови, слики, податоци од Интернет и др.</p> <p>Организирање на:</p> <p>-дискусија за: поврзаноста на начинот на исхраната за појава та на одделни кардиоваскуларни заболувања;</p> <p>- разгледување на документи од клиничката практика;</p> <p>-изработка на диетални листи кај одредена кардиоваскуларна болест;</p> <p>-упатување на извори на информации во функција на продлабочување на знаењата.</p> <p>Изработување на проекти</p>	<p>Правилна исхрана, Анализа на храна, Анатомија и физиологија, Практична настава</p>
<p>5. ДИЕТОТЕРАПИЈА КАЈ БОЛЕСТИ НА ЕКСКРЕТОРЕН СИСТЕМ</p>	<p>6</p>	<p>-да ги препознава симптомите на болестите на екскреторниот систем;</p> <p>-да ги разликува болестите според локализацијата на даден орган од екскреторниот систем;</p>	<p>Објаснување на:</p> <p>-етиологијата и симптоматологијата на одделни заболувања (нефролитијаза, пиелонафритис,</p>	<p>Хемија, Биохемија, Микробиологија со санитација, Храна и</p>

		<p>-да ги дефинира клиничките слики кај одделни заболувања; -да ги познава метаболитичките и биохемиските пореметувања кои настануваат кај нефропатите; -да ги познава диететските мерки на исхраната во однос на белковините, маснотиите, соли, вода и тоа во зависност од стадиумот на болеста; - да ја познава штетноста од прилагање на готови диети кои не се прилагодени на стадиумот на болеста, траењето на биохемиските промени и сл.; - да ја набројува храната која можат да ја конзумираат дијализно болни пациенти; - да изработува диети при нефролитијаза; - да набројува храна корисна кај инфекции на уринарниот систем (циститис, уретритис); -да изработува проекти</p>	<p>гломерулонефритис, циститис, уретритис, ХБИ); -физиолошките функционални параметри ; -патолошките функционални параметри ;</p> <p>Презентирање на: - постери, слајдови, слики, податоци од Интернет и др.</p> <p>Разгледување на документи од клиничката практита;</p> <p>Изработка на диетални листи;</p> <p>Упатување на извори на информации во функција на продлабочување на знаењата.</p> <p>Изработување на проекти</p>	<p>исхрана, Подготовка на оброк, Правилна исхрана, Анализа на храна, Анатомија и физиологија, Практична настава</p>
--	--	---	--	--

<p>6.ДИЕТОТЕРАПИЈА КАЈ ШЕЌЕРНА БОЛЕСТ</p>	<p>6</p>	<p>-да го дефинира поимот дијабетес; -да ја познава класификацијата на шеќерна болест; -да ја објаснува етиологијата, основната симптоматологија и знаците на дијабетисот; -да ги објаснува метаболичките пореметувања кај дијабетисот; - да ги познава нормалните параметри и варијациите на гликоза во крвта; -да ги препознава факторите кои влијаат врз составувањето на диета кај дијабетичари; -да ги објаснува етапите во составување на диета кај дијабетичари; -да изработува дневен план на исхрана и користење на лекови; -да го познава распоредот на оброци во текот на денот и тоа: <ul style="list-style-type: none"> ▪ застапеноста на оброците во диетата ▪ застапеноста на хранливите материи во диетата -да ги разликува енергетските и нутритивни потреби на дијабетичар и не-дијабетичар.</p>	<p>Објаснување на: -шеќерната болест-Diabetes mellitus; -етиолошките фактори кои влијаат врз настанувањето на шеќерната болест;</p> <p>Дискутирање за: -субјективните и објективните симптоми на шеќерната болест; - параметрите на гликоза во крвта (хипо и хипергликемија); -факторите кои влијаат врз изработувањето на индивидуални диети кај дијабетичари (BMI, возраста, степенот на шеќерна болест и др.заболувања);</p> <p>Презентирање на: -етапите на диетотерапија кај дијабетес – калоричната вредност и состав на храна, избор и распоред на оброците, A.D.A. таблици за поделба на исхраната.</p>	<p>Хемија, Биохемија, Микробиологија со санитација, Храна и исхрана, Подготовка на оброк, Правилна исхрана, Анализа на храна, Анатомија и физиологија, Практична настава</p>
--	-----------------	--	--	---

<p>7. ДИЕТОТЕРАПИЈА ЗА РЕГУЛИРАЊЕ НА ТЕЛЕСНА МАСА</p>	<p>6</p>	<p>- да го објаснува значењето на правилна исхрана и здравата храна како превенција за здрав живот; -да ги познава биолошките принципи и законитости за правилен развој и работоспособност; - да споредува и анализира хранлива и енергетска вредност кај различни видови на храна; -да ги познава најчестите пореметувања на организмот предизвикани од неправилна исхраната или алергија (Anorexia neurosa, Bulimia, Obesitas, Hypotrophia, Kwashiorkor, хиповитаминози и др.); -да ги објаснува најчестите грешки во исхраната; -да ги набројува факторите кои влијаат на неухранетоста; -да ги познава факторите кои водат до здебеленост; -да го одредува степенот на здебеленост; -да го познава начинот на пресметување енергетската и хранлива вредност на храната; -да изработува диети за редукција на телесната маса; -да ги познава основните диетотераписки принципи кај редукција на телесната маса; -да изработува диети за редукција на телесна маса;</p>	<p>Објаснување на: -факторите кои влијаат врз неухранетоста и здебеленост (економски, матаболитички, психосоматски и др.); -појавата на болести од неправилна исхрана неподносливост на некоја хранлива компонента (анорексија, булимија, обеситас, хипотрофија, квашиоркор и сл.);</p> <p>Евидентирање на: -енергетската и хранлива вредност на храната; -BMI</p> <p>Пресметување на: - енергетска вредност на храна со помош на табели и келкулатори, - на ДЕП,</p> <p>Презентирање на: -подготвени диети за редукција на телесната маса; - подготвени диети за регулирање на телесната маса; -илустративни материјали (хиповитаминоза Д – рахит, хипокалциемија и хипервитаминози);</p> <p>Презентирање на: - табели со дневни потреби на витамини, минерали, протеини, јаглехидрати и масти.</p> <p>Изработување на: -диети за редукција на телесна маса;</p>	<p>Хемија, Биохемија, Микробиологија со санитација, Храна и исхрана, Подготовка на оброк, Правилна исхрана, Анализа на храна, Анатомија и физиологија, Практична настава</p>
--	-----------------	--	---	--

<p>8.ДИЕТОТЕРАПИЈА КАЈ БОЛЕСТИ НА СЕТИЛАТА ЗА ВИД И ДОПИР</p>	<p>6</p>	<p>- да ги објаснува основните симптоми на заболувањата на кожата и очите; -да ги познава причинско последичните врски од нутритивните вредности на храната врз органите за допир и вид -да ги познава најчестите заболувања на кожата (дерматити – егземи, контактен, атопичен и себороичен дерматит, акни, уртикарија и сл.); -да го објаснува влијанието на храната врз кожата; -да изработува диети за одредени кожни болести; - да ги познава најчестите заболувања на окото (ноќно слепило, дијабетска ретонопатија, артериска ретинопатија, глауком др.аномалии во видот); - да го познава влијанието на храната врз очите и нормалниот вид; - да изработува диети за болести на кожата и окото;</p>	<p>Презентирање на: -постери, слајдови, слики со болести на кожата и окото;</p> <p>Објаснување на: -влијанието на храната врз кожата и очите;</p> <p>Изработување на: -диети за болести на кожата и окото.</p>	<p>Хемија, Биохемија, Микробиологија со санитација, Храна и исхрана, Подготовка на оброк, Правилна исхрана, Анализа на храна, Анатомија и физиологија, Практична настава</p>
--	-----------------	---	--	---

<p>9. НАЧИНИ НА ИСХРАНА КАЈ ХИРУРШКИ БОЛНИ</p>	<p>6</p>	<p>-да ги набројува видовите исхрана кај оперирани пациенти; -да го познава начинот на хранење преку сонда; -да го објаснува составот на храната за хранење преку сонда; -да ја дефинира количината на оброк и интервалот на време меѓу оброците; -да го препознава начинот на интравенозно хранење; - да ги набројува растворите кои се применуваат кај интравенозното хранење; -да ја познава храната која поволно влијае врз фебрилни состојби кај оперирани пациенти. -да изработува диети кај оперирани болни; - да изработува проекти.</p>	<p>Објаснување на: -потребата на исхрана кај оперирани болни; -видовите исхрана кај оперирани пациенти; -хранењето преку сонда;</p> <p>Истакнување на: -разликите меѓу исхраната преку сонда и нормалната исхрана</p> <p>Демонстрирање на: -хранење преку сонда;</p> <p>Презентирање на: -илустративни материјали (слики, фотографии, -видеоматеријали, компјутерски анимации) за видовите исхрана кај оперирани болни;</p> <p>Изработување на проекти;</p>	<p>Хемија, Биохемија, Микробиологија со санитација, Храна и исхрана, Подготовка на оброк, Правилна исхрана, Анализа на храна, Анатомија и физиологија, Практична настава</p>
---	-----------------	---	---	--

4.2. Наставни методи и активности на учење

Согласно целите на наставната програма по наставниот предмет **Диететика** наставникот применува современи наставни методи (стратегии) кои на ученикот му даваат можност да биде активен учесник во наставата. Овие наставни методи подразбираат примена на наставните форми фронтална и индивидуална, работа во групи, во парови/тандем.

Во текот на наставата наставникот ги презема следните активности објаснува, демонстрира, опишува, споредува, анализира, дискутира, ја следи работата на ученикот, го мотивира ученикот и др.

Во текот на наставата по предметот, активноста на ученикот се состои во дискутирање, прибележување, набљудување, споредување, демонстрирање, читање и пишување, изработка на проектни задачи, цртање на шеми и сл., правење постери на дадена тема, изработување домашни задачи, илустрирање и друго.

4.3. Организација и реализација на наставата

Воспитно – образовната работа по наставниот предмет **Диететика** се реализира преку стручно – теоретска настава во специјализирана или кабинет училница. Образовните активности се организирани во две полугодија, преку неделен распоред на часовите. Бројот на часовите кој е даден за одделните наставни целини во точка 4.1.од овој документ, опфаќа часови за обработка на нови наставни содржини, повторување, утврдување.

4.4. Наставни средства и помагала

За поефикасно постигнување на целите се применуваат разни наставни средства, помагала и материјали. Во зависност од наставната единица се користи графоскоп, компјутер, визуелни уреди, ЦД и ДВД со содржини од соодветните теми кои се обработуваат во наставната програма, шеми, слики, каталози и други наставни средства предвидени според Нормативот за наставни средства и помагала по наставниот предмет **Диететика** за образовниот профил техничар *нутриционист од хемиско – технолошката струка*.

За поуспешно совладување на целите на предметот, ученикот користи соодветна литература и тоа учебници и учебни помагала, наставни материјали подготвени од страна на наставникот, интернет и дополнителна литература за наставникот.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГНУВАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигнувањата на учениците се врши преку следење и вреднување на знаењата и умеенјата континуирано во текот на целата учебна година, усно и писмено преку тестови на знаења или други форми. Оценувањето на учениците се врши согласно законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по наставниот предмет *Диететика* треба да ги поседува следните персонални, професионални и педагошки карактеристики: да е психофизички здрав, да го применува литературниот јазик и писмото на кои се изведува наставата, да е отворен, комуникативен, подготвен за соработка, да има соодветно професионално образование, со или без работно искуство, да ја сака педагошката работа, да е добар организатор, креативен, да ја почитува личноста на ученикот, да е подготвен за примена на иновации во воспитно – образовната работа.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставата по предметот Диететика ја реализираат кадри со завршени студии по:

- медицина
- технологија – органска насока - биотехнологија ;
- технологија – прехранбено – биотехнолошко инженерство ;
- технологија – прехранбена технологија;
- технологија – биотехнологија;

и со здобиена педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

6.3. Стандард на простор на наставниот предмет

Наставата по наставниот предмет *Диететика* се реализира во специјализирана или кабинет училница, опремена според Нормативот за простор и опрема за образовниот профил техничар – нутриционист од хемиско – технолошката струка.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: мај 2012 година.

7.2. Состав на работната група:

1. спец. Ардијана Исахи-Палоши, советник, Центар за стручно образование и обука-Скопје
2. д-р. Мирјана Боцевска, редовен професор на Технолошко-металуршки факултет - Скопје
3. Медиана Николоска, професор, СОУ „Орде Чопела“ - Прилеп
4. Александра Стојаноска Трајческа, професор, СОУ „Орде Чопела“ - Прилеп

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 01.09.2012 година

Одобрил
Зеќир Зеќири, директор

9. ПОТПИС И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМ

Наставната програма по диететика **IV година** од хемиско-технолошка струка – образовен профил техничар нутриционист за учениците во средното стручно образование, на предлог на Центарот за стручно образование и обука ја донесе

Министер,

на ден, _____
Скопје

_____
м-р Панче Кралев